

Produktdokumentasjon

Temaveiledning

Norsk Byggtjenestes Forlag

Haakon VII's gate 5
Postboks 1575 Vika
0118 Oslo

Trykk og innbinding

Melsom Grafisk, Sellebakk
1. utgave 1. opplag 11-2006

Illustrasjon: Anne Kristin Hagesæther

STATENS BYGNINGSTEKNISKE ETAT
Møllergt. 16 • Pb. 8742 Youngstorget 0028 Oslo
Tlf. 22 47 56 00 • Telefaks: 22 47 56 11
E-post: be@be.no • Internett: <http://www.be.no>

Melding HO-3/2006

Produkt- dokumentasjon

Temaveiledning

Innhold

DEL I – Krav til produkter til byggverk.....	6
1. Formålet med veiledningen	6
2. Hjemmelsgrunnlag.....	6
2.1 Plan- og bygningslovgivningen	6
2.2 Byggeveredirektivet	7
3. Hva er et produkt.....	7
4. Krav til produktdokumentasjon	7
4.1 Krav før og nå	7
4.2 Hensikten bak reglene om produktdokumentasjon.....	7
5. Hvilke produkter er omfattet	8
5.1 Generelt.....	8
5.2 Prefabrikerte elementer	8
5.3 Byggesett	8
5.4 Byggesystemer (plassbygde) er unntatt.....	8
5.5 Ikke-markedsførte produkter og serieproduksjon.....	8
6. Hvilke egenskaper skal dokumenteres	9
7. Tekniske spesifikasjoner	9
7.1 Generelt.....	9
7.2 Harmoniserte standarder (NS-EN).....	9
7.3 ETA, ETAG og «forenklet prosedyre»	9
7.4 CE-merking.....	10
7.5 Nasjonale tekniske spesifikasjoner som ikke er referert i EF-tidende	10
7.6 Særlig om SINTEF Byggforsk teknisk godkjenning (NTG).....	11
8. Hvordan skal varen kontrolleres og dokumenteres	11
8.1 Kontroll og dokumentasjon av produkt hvor det ikke finnes harmonisert teknisk spesifikasjon.....	11
8.2 Metoder og utførelser	12
9. Utpekte organer og godkjenningsorganer	12
9.1 Innsyn i vedtak fattet av teknisk kontrollorgan (TKO).....	13
10. Kontroll av byggeprodukter i tre faser	13

DEL II – Roller og ansvar	14
1. Generelt	14
2. Roller og ansvar	14
3. Ansvarlig prosjekterende og kontrollerende	15
4. Ansvarlig utførende og kontrollerende	15
5. Kommunens tilsyn	16
6. Konsekvenser av mangelfull dokumentasjon	17
Bruk av sanksjoner.....	17
Tilbaketrekking av ansvarsrett i byggesaken.....	17
Ferdigattest	17
Sikkerhetsstillelse	17
Omgjøring av midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest.....	17
Innrapportering til Statens bygningstekniske etat som markedskontrollør.....	17
Innrapportering av sentralt godkjente foretak til Statens bygningstekniske etat	18
Straffansvar	18
7. Markedskontroll.....	18
 Ordliste 20	
Europakommisjonen.....	20
Mandat	20
CEN	20
EOTA.....	20
hEN.....	20
ETA	20
Utpekte tekniske kontrollorganer.....	20
Attesting av samsvar	20

DEL I – Krav til produkter til byggverk

1. Formålet med veiledningen

Dokumentasjon av produkter til byggverk er et område som er under konstant utvikling. Vi har her samlet informasjon slik at produsenter, importører, ansvarlige foretak og kommuner får en overordnet innføring i regelverket.

2. Hjemmelsgrunnlag

2.1 Plan- og bygningslovgivningen

Plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr. 77 (pbl) §§ 6 og 77 danner hjemmelsgrunnlaget for kravene til produktdokumentasjon i forskrift om krav til byggverk og produkter til byggverk av 22. januar 1997 nr. 33 (TEK). De generelle reglene om dokumentasjon av produkter til byggverk følger av TEK kap. V. Her finner man overordnede bestemmelser om hvilke egenskaper som skal dokumenteres.

Følgende direktiver er implementert i byggeforskriftene:

- Heisdirektivet 95/16/EF (TEK § 5-15)
- Maskindirektivet 87/37/EF (TEK § 5-15)

- Varmtvannskjeldirektivet 92/42/EØF (krav til virkningsgrad) (TEK § 5-16)
- Direktiv om varmeproduserende enheter (78/170/EØF og 82/885/EØF) (TEK § 5-17)
- Generelle direktiv for gjensidig godkjenning av utdanning (1999/42/EF)
- Bygningsenergidirektivet, (trer i kraft 01.01.07)
- Drikkevannsdirektivet (EAS)
- Byggevaredirektivet 89/106/EØF (TEK § 5-11)

Kravene til dokumentasjon gjelder ethvert produkt som skal inngå i et byggverk. De fleste produkter reguleres av Byggevaredirektivet, og denne tema-veilederen tar i hovedsak for seg krav som følger av dette.

Hvilke produktegenskaper som skal dokumenteres, er avledet av de grunnleggende kravene som stilles til det ferdige byggverket. Egenskapene som skal dokumenteres, vil avhenge av produktets sluttbruk.

De grunnleggende krav til byggverk er å finne i TEK kapittel VII Personlig og materiell sikkerhet, VIII Miljø og helse, IX Installasjoner og X Brukbarhet.

2.2 Byggeveredirektivet

Et direktiv beskriver de mål EU ønsker å oppnå, men det overlates til det enkelte land hvordan deres nasjonale regler må tilpasses for å oppnå disse målene, jf EØS-avtalens art 7.

Byggeveredirektivet er i sin helhet implementert i TEK. Byggeveredirektivet er i likhet med TEK bygd opp med utgangspunkt i grunnleggende krav til byggverk, og ikke til produkter. Disse grunnleggende krav er utdypet i såkalte basisdokumenter. Basisdokumentene skal skape den nødvendige forbindelse mellom de grunnleggende krav i direktivet og mandatene til tekniske spesifikasjoner.

EU utarbeider rammedirektiv på utvalgte produktområder med overordnede krav til helse, miljø og sikkerhet som produktene skal oppfylle. Dette kalles direktiv etter «ny metode» (The New Approach – forkortes NA). Les mer om «ny metode» på <http://www.newapproach.org>.

Standarder utarbeides etter mandat fra EU-kommisjonen og EFTA. Mandat i denne sammenheng er bestilling/oppdrag fra EU-kommisjonen til CEN. CEN er forkortelse for den Europeiske standardiseringsorganisasjonen

For å imøtekomme spørsmål om riktig forståelse og tolkning av direktivet, samt få en mest mulig lik forståelse av hvordan byggeveredirektivet skal virke, er det gitt ut en serie med retningslinjer kalt Guidance Papers. Disse retningslinjene er ikke juridisk bindende.

3. Hva er et produkt

Med produkt til byggverk menes ethvert produkt som er produsert for permanent innføyelse i byggverk. Begrepet byggverk omfatter bygninger, konstruksjoner og anlegg.

Produktbegrepet vil variere fra direktiv til direktiv, og det er produsenten som har ansvaret for å kontrollere om produktet omfattes av ett eller flere direktivers anvendelsesområde.

Hvilke produkter som er omfattet av reglene i TEK, blir behandlet i veiledningens punkt 5.

4. Krav til produktdokumentasjon

4.1 Krav før og nå

Det er ikke noe nytt at det stilles krav til produkter til bygningsbruk. Siden 1965 har det med hjemmel i pbl § 77 vært ført kontroll med byggeprodukter gjennom tvungne og frivillige godkjenningsordninger.

Kravene om godkjenning og kontroll omfattet i utgangspunktet de produktene som ikke lett lot seg kontrollere på byggeplassen.

Som følge av EØS-avtalen ble det nødvendig å oppheve tidligere norske godkjenninger som var handelshindrende. Disse ble erstattet med en generell plikt til å dokumentere byggeprodukters egenskaper. Ved revisjon i 1996 av Byggeforskrift 87 kapittel 12 og 13 ble det gitt nye regler om dokumentasjon av produkter til byggverk basert på og tilpasset EUs byggeveredirektiv og andre produktdirektiv fra EU. Reglene ble videreført i TEK 1997 kap. V og VI.

Dagens regler krever dokumentasjon av alle produktens egenskaper som medvirker til at byggverket tilfredsstiller de grunnleggende krav til helse, miljø og sikkerhet. Dagens dokumentasjonsomfang er mer omfattende enn under tidligere regelverk. Tidligere var det ofte tilstrekkelig å dokumentere kun enkelte egenskaper, eksempelvis brannegenskaper.

Dagens krav om plikt til å dokumentere produktens egenskaper gjelder for ethvert produkt til byggverk.

Nå som tidligere er utgangspunktet at det er kravene i plan- og bygningslov med forskrift som skal legges til grunn. Selve utformingen av gjeldende regelverk er tilpasset den europeiske lovgivningen for å unngå at det oppstår tekniske handelshindringer.

Mange av de tidligere tvungne ordningene er videreført som forretningsmessig tilbud til produsenter for å bistå med utarbeidelse av nødvendig dokumentasjon.

4.2 Hensikten bak reglene om produktdokumentasjon

Målet med reglene om produktdokumentasjon er å sikre at vesentlige egenskaper til produkter er kjent. Det er derfor det er innført plikt for enhver byggevereprodusent/-importør til å sørge for at produktets egenskaper er dokumentert før det markedsføres og omsettes, jf TEK § 5-11 nr. 1 annet ledd.

5. Hvilke produkter er omfattet

5.1 Generelt

Dokumentasjonskravene gjelder ethvert produkt (bygge vare) som inngår i byggverk som omfattes av plan- og bygningsloven, herunder TEK.

Dokumentasjonskravene gjelder også for produkter som inngår i tiltak som er unntatt fra byggesaksbehandling, eksempelvis unntak etter SAK § 7, når tiltaket er tilstrekkelig ivare tatt gjennom annet regelverk. Dette følger av SAK § 7 nr. 1 første ledd, som sier at dokumentasjonskravene til produkter i pbl § 77 med tilhørende deler av TEK gjelder så langt de passer.

Dette innebærer at det vil foreligge krav til produkt-dokumentasjon etter plan- og bygningsloven ved bruk av eksempelvis tilslagsprodukter, ferdigbetong mm. i veianlegg, jernbaneanlegg, vannkraftanlegg mv.

For produkter til byggverk gjelder krav om førmarkeds kontroll og merking.

Med førmarkeds kontroll menes kontroll utført av produsent og/eller teknisk kontrollorgan.

Det er foreløpig ikke stilt krav til at produkter for salg i Norge CE-merkes, men de må dokumenteres etter samme system for attestering av samsvar og for de samme egenskapene.

5.2 Prefabrikerte elementer

Elementer som er sammensatt, kontrollert og merket før de kommer til byggeplassen, er definert som et produkt etter TEK kap. V. Slike produkter markedsføres og markeds overvåkes på samme måte som et enkeltstående byggeprodukt. En grunn til at slike lukkede elementer anses som et produkt, er at de ikke lett lar seg kontrollere på byggeplassen uten at de må demonteres.

Dokumentasjonen skal inneholde nødvendige anvisninger for montasjen, foruten at den sentrale merkingen forutsetter riktig montasje/bruk. Elementer skal altså dokumenteres, og de kan CE-merkes når de riktige tekniske spesifikasjonene er oppfylt.

Et eksempel på prefabriert element er våtromsmo duler. Våtromsmo duler ligger i attestasjonsmodul 1 til 1 + (se punkt 8), hvilket innebærer krav om sertifisering. Det finnes for tiden ingen harmonisert

teknisk spesifikasjon som kan benyttes ved sertifisering av våtromsmo duler. Inntil videre vil teknisk godkjenning fra et utpekt godkjenningsorgan være tilstrekkelig som dokumentasjon ihht TEK.

5.3 Byggesett

Et byggesett hvor antall og type komponenter er forhåndsbestemt og konstant og hvor det foreligger en monteringsanvisning, vil være å betrakte som et produkt forutsatt at:

- byggesettet kan kjøpes samlet
- riktig montert og innebygget bidrar byggesettet til at byggverket oppfyller de grunnleggende kravene

Et eksempel på et byggesett er trehussystemer basert på bindingsverk (timber frame building kits), dvs ferdighus i tre. En ETAG (se punkt 9.3) for dette har vært tilgjengelig siden 2002.

Overgangsperioden utløp i mai 2004. Dette innebærer at fra dette tidspunkt skal alle trehussystemer basert på bindingsverk være dokumentert i henhold til denne ETAG.

5.4 Byggesystemer (plassbygde) er unntatt

Et byggesystem som består av en samling produkter som settes sammen på en byggeplass til en forhåndsbestemt bygningsdel, regnes i utgangspunktet ikke som et produkt. Et eksempel på byggesystem er branncellebegrensende vegg. Som oftest er en slik vegg ikke i seg selv et byggeprodukt, men markedsføres i form av komponenter som hver for seg skal være dokumenterte. Veggens settes sammen på byggeplassen, med muligheter for kontroll. Byggesystemet samlet betraktes ikke som et byggeprodukt. For slike byggesystemer må altså kontroll med prosjektering og utførelse samt kontrollen av enkeltproduktene sørge for et godt resultat.

Det er imidlertid grunn til å være oppmerksom på at selv om byggesystemer i utgangspunktet faller utenfor regelverket for produkt dokumentasjon, kan de likevel bli omfattet dersom de markedsføres som ett produkt, se pkt 5.3.

5.5 Ikke-markedsførte produkter og serieproduksjon

Ikke-markedsførte produkter faller ikke inn under kravene til førmarkeds kontroll og CE-merking, jf

TEK § 5-1. Eksempel på ikke-markedsførte produkter er produkter som må spesialbestilles eller -lages for innbygging i ett enkeltstående byggverk.

Dokumentasjon for ikke-markedsførte produkter vil bestå i at de ansvarlige foretak gjennom sin ansvarsrett som hhv prosjekterende, utførende og kontrollerende sikrer at produktet tilfredsstillende relevante krav i plan- og bygningslovgivningen.

Unntaket som er gjort for ikke-markedsførte produkter omfatter ikke serieproduksjon over lengre tid til en rekke prosjekter.

6. Hvilke egenskaper skal dokumenteres

De generelle krav til dokumentasjon er gitt i TEK § 5-11. Det som skal dokumenteres, er grunnleggende egenskaper innen følgende 6 områder:

- mekanisk motstandsevne
- sikkerhet ved brann
- hygiene, helse og miljø
- sikkerhet ved bruk
- støyyvern
- energisparing og varmeisolering

Kravene er implementert i TEK kap. VII til IX. I tillegg stiller TEK krav til brukbarhet i kap. X.

Sluttbruken av produktet angir hvilke egenskaper som er relevante og som må dokumenteres. Eksempelvis vil det stilles ulike krav til dokumentasjon for isolasjonsmateriale som kun brukes i lydvegger eller i termisk sammenheng i forhold til isolasjonsmateriale som også skal brukes i brannskillende vegger.

Sammensetning av ulike produkter vil også kunne innvirke på egenskapene hos det enkelte byggeprodukt.

7. Tekniske spesifikasjoner

7.1 Generelt

Tekniske spesifikasjoner for produkter som omfattes av Byggevaredirektivet er:

- harmoniserte europeiske standarder (hEN)
- europeiske tekniske godkjenninger (ETA) eller
- nasjonale tekniske spesifikasjoner som er ansett å være i samsvar med de grunnleggende

krav og som er referert i EF-Tidende (Official Journal).

Inntil slike tekniske spesifikasjoner foreligger, kan andre tilfredsstillende tekniske spesifikasjoner benyttes, forutsatt at de ikke strider mot EØS-avtalen.

Oversikt over ferdig utarbeidede, og gyldige, harmoniserte standarder og europeisk teknisk godkjenning kan fås hos hhv Standard Norge og SINTEF Byggforsk.

Harmoniserte standarder og europeiske tekniske godkjenninger (ETA) er offisielle felles europeiske tekniske spesifikasjoner fra den dagen referansen er publisert i EF-Tidende (Official Journal).

7.2 Harmoniserte standarder (NS-EN)

En stadig vanligere måte å harmonisere produktkravene på, er at kun vesentlige krav som berører helse, miljø- og/eller sikkerhetsaspekter ved et produkt, nedfelles i direktiver. Direktivene henviser så til europeiske standarder som utarbeides av europeiske standardiseringsorganisasjoner på oppdrag fra EU og EFTA. I standardene spesifiseres de tekniske kravene. Standarder som lages på bakgrunn av direktiver, kalles harmoniserte standarder.

I praksis foregår innføringen på følgende måte: Direktiver som vedtas i EU når det gjelder produktkrav, blir implementert i Norge og tas inn i EØS-avtalen. De tilhørende harmoniserte standarder fastsettes deretter i Norge av de norske standardiseringsorganisasjonene Standard Norge, Norsk Elektroteknisk Komité og Post- og teletilsynet.

Standardene får betegnelsene Norsk Standard (NS) eller Norsk Elektroteknisk Norm (NEK). Harmoniserte standarder blir utarbeidet som en europeisk standard (EN) og blir deretter fastsatt som Norsk Standard (NS-EN).

7.3 ETA, ETAG og «forenklet prosedyre»

Europeisk teknisk godkjenning (ETA) er en positiv vurdering av at et byggeprodukt ved tiltenkt bruk bidrar til at det ferdige byggverket oppfyller byggevaredirektivets 6 grunnleggende krav (se pkt 6).

ETA kan utstedes når:

- det ikke finnes relevant harmonisert standard
- det ikke er gitt mandat til CEN for utarbeidelse av standard

- den Europeiske kommisjonen anser at standard ikke kan utarbeides (ennå)
- et produkt avviker tilstrekkelig fra harmonisert standard

ETA utstedes for spesifikke byggeprodukter og gir grunnlag for CE-merking.

CE-merking som er basert på en ETA gir formell markedsadgang for produktet til alle europeiske land innen EU og EFTA. CE-merket omfatter også montasjen. Dokumentasjon etter ETA og harmoniserte produktstandarder skal erstatte alle nasjonale tvungne tekniske godkjenninger og sertifiseringer.

ETA utstedes vanligvis for 5 år.

Normalt blir ETA utstedt på grunnlag av retningslinjer for europeisk teknisk godkjenning (ETAG) for produktgruppen. Det vil imidlertid oppstå tilfeller hvor retningslinjer ennå ikke er utarbeidet. For produsenter som likevel ønsker CE-merking for sitt produkt, kan man benytte seg av Byggevedirektivets artikkel 9.2 for å søke om ETA. I Norge er SINTEF Byggforsk utpekt som nasjonal godkjenningsinstans.

Prosedyren forutsetter at det oppnås enighet mellom EOTA-medlemmene om grunnlaget for vurdering av produktet. EOTA står for European Organisation for Technical Approvals.

Mer informasjon om 9.2-prosedyren kan fås hos det enkelte EOTA-medlem, som i Norge er SINTEF Byggforsk.

7.4 CE-merking

Alle produkter som er produsert i henhold til nye metode-direktiver kan påføres CE-merket dersom direktivets grunnleggende krav er oppfylt.

Formålet med CE-merking av byggevarer er å fjerne handelshindringer for omsetning av byggeprodukter i Europa.

CE-merking vil si at produsenten eller importøren garanterer for at alle krav som stilles til produktet i alle relevante direktiver er dokumentert, og at produsenten/importøren tar ansvar for at produktet oppfyller disse kravene.

CE-merking skal således være en garanti for at produktet oppfyller visse minstekrav som er fastsatt med hensyn til helse-, miljø og sikkerhet som gjelder i EØS-området, og at dette kan dokumenteres.

CE-merking gir ingen bekreftelse på at produktet tilfredsstillende nasjonale forskriftskrav. CE-merket vil være nyttig for foretakene ved bedømming av om produktet er egnet til bruk i det enkelte byggeprosjekt.

Eventuelle andre merker som påføres et CE-merket produkt, må ikke skape forvirring om betydningen av CE-merket.

7.5 Nasjonale tekniske spesifikasjoner som ikke er referert i EF-tidende

Det indre marked skal sikre at varer kan sirkulere fritt i hele EØS. Reglene om det frie varebytte består av en del grunnleggende regler og prinsipper som forbyr handelsrestriktive tiltak knyttet til import og eksport, f.eks. avgiftshindre og kvantitative restriksjoner.

Disse bestemmelsene fremgår av lov av 27.11.1992 nr. 109 om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-loven) del II kapittel 1, se særlig artiklene 11 og 12.

Prinsippet om gjensidig godkjenning er et viktig prinsipp på dette området. Med gjensidig godkjenning menes i denne forbindelse gjensidig aksept av dokumentasjon av produkt lovlig produsert i et EØS-land.

Prinsippet er utviklet gjennom rettspraksis (se særlig Cassis de Dijon-dommen), og innebærer at en vare som er lovlig produsert i et EØS-land fritt som hovedregel skal kunne markedsføres i de øvrige EØS-landene uten ytterligere prøving og kontroll.

Bygningslovgivningen er ett eksempel på et område som ikke er harmonisert. I mangel av fellesskapsregelverk, står medlemsstatene fritt til å utferdige egne bestemmelser.

Når det gjelder handelshindringer som skyldes forskjeller mellom de nasjonale lovgivninger, kan dette kun aksepteres dersom de nasjonale bestemmelser er

- nødvendige for å tilgodese tvingende hensyn (f.eks. helse, sikkerhet, forbrukerbeskyttelse, miljøbeskyttelse)
- tjener et legitimt formål som forsvaret et brudd med prinsippet om den frie vareflyt, og
- kan begrunnes og er rimelige, sett i forhold til dette formålet.

Når det gjelder importerte produkter som er produsert og dokumentert etter andre lands nasjonale regler, skal slik dokumentasjon godtas dersom det sannsynliggjøres at den nasjonale standarden som er benyttet, faktisk er dekkende for de krav som stilles etter norsk regelverk, jf også prinsippet om gjensidig godkjenning. Det gjelder både krav til hvilke egenskaper som skal prøves, hvordan de prøves og dokumenteres, og krav til prosedyrer for produksjonskontroll.

I de tilfeller hvor dokumentasjonen ikke er tilfredsstillende med hensyn til vesentlige egenskaper, kan tilsynsmyndigheten (BE) kreve at produktet underlegges strengere kontroll utfra særskilte sikkerhets- og helsemessige årsaker. I ytterste konsekvens kan dokumentasjonen i sin helhet underkjennes.

I overgangsperioden vil tilsynsmyndigheten (BE) an vise hvilke krav som stilles til dokumentasjon.

Produktdokumentasjon basert på nasjonale tekniske spesifikasjoner mv., gir ikke grunnlag for CE-merking.

7.6 Særlig om SINTEF Byggforsk teknisk godkjenning (NTG)

SINTEF Byggforsk teknisk godkjenning (NTG) er en norsk frivillig dokumentasjonsform som viser at et byggeprodukt oppfyller nasjonale krav og, under forutsetning av at det anvendes som angitt i godkjenningen, er funnet egnet i bruk.

En NTG inneholder primært følgende:

- produktbeskrivelse
- bruksområde
- produktegenskaper
- betingelser for bruk
- overvåkende produkt- og produksjonskontroll
- grunnlag for godkjenningen

En NTG stiller betingelser for bruken, herunder hvilke krav som stilles til forhåndsprosjektering ved bruk av produktet, samt krav til montasje/installasjon som er avgjørende for at produktet i praksis skal fungere som forutsatt.

Dokumentasjonsordningen er rettet mot det norske byggemarkedet og omfatter byggeprodukter, komponenter og konstruksjonssystemer generelt.

8. Hvordan skal varen kontrolleres og dokumenteres

For alle produkter til byggverk skal det fastsettes prosedyrer for attestasjon av samsvar, dvs dokumentasjon for at produktet er i samsvar med tekniske spesifikasjoner.

Produkter til byggverk har i kommisjonsvedtak blitt underlagt de ulike AoC-systemene (samsvarsvurderingssystemene). AoC er forkortelse for Attestation of Conformity (attestering av samsvar).

Les mer om attestasjonssystemet på:
<http://europa.eu.int/scadplus/leg/da/lvb/l21184.htm>

Omfanget av produktdokumentasjonen er avhengig av hvor viktig produktet er for at byggverk skal tilfredsstillende forskriftens krav.

Produkter med stor betydning må som regel ha produktsertifikat. For produkter med liten betydning for byggverkets oppfyllelse av kravene kan det være tilstrekkelig med produsentens egenerklæring.

Det finnes i utgangspunktet 8 forskjellige attestasjonsmoduler som spenner fra egenerklæring til godkjenning og sertifisering.

I praksis brukes kun 6 av disse, se tabell neste side. Det understrekes at alle modulene forutsetter at fabrikanten har et eget produksjonskontrollsystem.

Dersom det omsettes et produkt uten å følge riktig system for samsvarsattestering, foreligger det et brudd på TEK og således også på Byggevedirektivet.

Er man i tvil om hva som kreves i forbindelse med attestering av samsvar, kan man ta kontakt med Statens bygningstekniske etat.

8.1 Kontroll og dokumentasjon av produkt hvor det ikke finnes harmonisert teknisk spesifikasjon

For en rekke produkter er det - av ulike årsaker - ikke utarbeidet en harmonisert standard eller ETAG som angir hvorledes produktet skal kontrolleres og dokumenteres.

Like fullt skal alle produktegenskaper som medvirker til at byggverket tilfredsstillende de grunnleggende krav til helse, miljø og sikkerhet, dokumenteres.

	System for samsvarserklæring	Fabrikantens samsvarserklæring				Produkt-sertifisering	
		4	3	2	2+	1	1+
Utføres av fabrikanten	Produksjonskontroll	JA	JA	JA	JA	JA	JA
	Prøving etter plan			JA	JA	JA	JA
	Innledende typeprøving	JA		JA	JA		
Utføres av det utpekte organ	Innledende typeprøving		JA			JA	JA
	Innledende fabrikkinspeksjon			JA	JA	JA	JA
	Sertifisering av produksjonskontroll			JA	JA		
	Overvåkning av produksjonskontroll				JA	JA	JA
	Stikkprøver av produkter						JA
	Produktsertifikat					JA	JA

I de tilfeller hvor det ikke foreligger fellesskapsregler, står medlemsstatene fritt til å utarbeide egne bestemmelser som fastlegger hvorledes et produkt skal kontrolleres og dokumenteres.

I denne sammenheng er det viktig å være klar over at det i Norge er lagt til grunn at systemet om attesting av samsvar gjelder uavhengig av om det er gitt ut harmonisert standard eller ETA for produktet.

I vurderingen av hvilke krav som skal legges til grunn, legges det vekt på andre kommisjonsvedtak vedrørende lignende produkter omfattet av Byggeveredirektivet.

8.2 Metoder og utførelser

Når det brukes metoder, materialer og utførelser etter Norsk Standard eller som beskrevet i en Europeisk Teknisk Godkjenning med retningslinjer, gir dette tilstrekkelig dokumentasjon på at kravene i plan- og bygningsloven og den tekniske forskriften er tilfredsstillt, jf TEK § 6-1.

9. Utpekte organer og godkjenningsorganer

Virksomheten til tekniske kontrollorganer er regulert i lov av 16. juni 1994 nr. 20 om tekniske kontrollor-

gan som har til oppgave å gjennomføre samsvarsvurderingar.

Tekniske kontrollorganer (TKO) kan være sertifiseringsorganer, inspeksjonsorganer og/eller prøvelaboratorier. Sertifiseringsorganer kan utstede sertifikat i henhold til en harmonisert standard (hEN) og ETA.

I Norge er bl.a. SINTEF Byggforsk, Kontrollrådet, SINTEF NBL AS, Treteknisk og NEMKO utpekt som teknisk kontrollorgan for sertifisering, prøving og inspeksjon av produkter i henhold til Byggeveredirektivet (89/106/EEC). Fullstendig liste over TKO i Norge finnes på denne adressen:

<http://www.be.no/beweb/prodfor/produkt/kontrollorgan-utpekte.html>

Et sertifiseringsorgan kan utføre sertifiseringsoppdrag dersom det foreligger en norsk, europeisk eller internasjonal standard eller annen teknisk spesifisering på det aktuelle produktområdet. Når sertifiseringsorganet har evaluert produktet og funnet samsvar med de aktuelle standardene, utstedes det et sertifikat. Det tegnes i den sammenheng en kontrakt om oppfølging og eventuell revisjon ved endringer i produktet, produksjonen eller andre ting som har betydning for sertifikatet.

Godkjenningsorganer er ikke underlagt lov om tekniske kontrollorgan, men bestemmelser gitt av departementet og Byggevedirektivets artikkel 10.

Et teknisk kontrollorgan (TKO) og godkjenningsorgan har forskjellige oppgaver.

Det er kun et teknisk kontrollorgan (TKO) som kan foreta samsvarsvurdering av at produkter er i overensstemmelse med den gitte tekniske spesifisering, og eventuelt utstede sertifikat. Et godkjenningsorgan skal etter Byggevedirektivets artikkel 10 bl.a. vurdere om nye varer er egnet til bruk, på grunnlag av vitenskapelig og praktisk kunnskap. Godkjenningsorganer kan utstede ETA i henhold til ETAG eller «forenklet prosedyre».

Et godkjenningsorgan er medlem av EOTA (European Organisation for Technical Approvals).

9.1 Innsyn i vedtak fattet av teknisk kontrollorgan (TKO)

Når det gjelder samsvarsvurderinger kommer forvaltningslovens (fvl) kapittel II til VI til anvendelse, jf lov om tekniske kontrollorgan § 5. Det innebærer bl.a. at eventuelle avslag eller avvisning som fattes av kontroll- eller godkjenningsorganet er enkeltvedtak som kan påklages til utpekingsmyndigheten (BE) av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf fvl § 28 første ledd.

Både kommuner og andre kan ha interesse av innsyn. Forvaltningslovens §§ 13 flg om taushetsplikt har regler om innsyn. Taushetsplikten omfatter bl.a. opplysninger om tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde.

10. Kontroll av byggeprodukter i tre faser

I prinsippet er produkter til byggverk underlagt kontroll i tre faser; førmarkedskontroll, markedskontroll og byggesak.

Vurdering og erklæring av samsvar etter kapittel V i teknisk forskrift er førmarkedskontroll (produksjonskontroll) og markedskontroll. I prinsippet skal varer og tjenester flyte fritt over grensene innen EØS-området. Dersom et produkt er godkjent og tillatt markedsført og solgt i ett EØS-land, skal det

i utgangspunktet kunne selges fritt i de andre EØS-landene, jf prinsippet om gjensidig godkjenning.

For at forbrukerne/sluttbrukerne skal ha tillit til at de produktene de kjøper, oppfyller helse-, miljø- og sikkerhetskravene til produktene, er det etablert tilsynsorganer som utfører markedskontroll på produkter som er pålagt slike HMS-krav. Tilsynsorganene er underlagt ulike departementer, avhengig av produktområdet. Markedskontrollen av produkter til byggverk er lagt til BE. Produkter med mangel i forhold til teknisk forskrift, herunder mangelfull eller uriktig dokumentasjon, skal ikke omsettes eller brukes i byggverk.

Dersom kontroll av produktet viser at det ikke tilfredsstillende forutsetningene, kan BE eksempelvis gi pålegg om tvangsmulkt eller pålegg om at produktet trekkes fra markedet. Plan- og bygningsloven og teknisk forskrift er bestemmende for sanksjonsmåtene. Sanksjoner rettes mot produsent/importør eller dennes representant.

Kontroll i byggesaken er nærmere redegjort for i del II.

DEL II – Roller og ansvar

1. Generelt

Plan- og bygningslovgivningen stiller tekniske krav til byggverk. Kravene er de samme uavhengig av hvordan og hvor byggverket er produsert og uavhengig av hvilke produkter byggverket innbefatter. Ansvaret for oppfyllelse av de tekniske kravene og kravene til dokumentasjon er imidlertid svært forskjellige for produkter og byggverket forøvrig.

2. Roller og ansvar

Et byggverk, innbefattet produkter, skal oppfylle visse tekniske minimumskrav. Disse følger i hovedsak av TEK kap. VII, VIII, IX og X. Kravene refererer seg til helse, miljø, sikkerhet og brukbarhet.

Oppfyllelse av de tekniske kravene skal dokumenteres. Dokumentasjonskravene er forskjellige for produkter til byggverk og byggverket for øvrig. Kravene til produktdokumentasjon er obligatoriske og det er ikke anledning til å «velge» å påta seg ansvarsrett i byggesak og dokumentere produkter etter tilsvarende system som byggverket for øvrig. Produsentansvaret er et selvstendig ansvar som ligger utenfor ansvarsrettssystemet.

Kravene til dokumentasjon for produkter følger av pbl § 77 og TEK kap. V. Dokumentasjonskravene til byggverk for øvrig følger av TEK kap. VI, TEK §§ 7-21, 8-31, 8-41 og kravene til styringssystem etter GOF kap. II.

Ansvarlig foretak og produsenter er pålagt ansvar for å oppfylle både tekniske krav og krav til utarbeidelse av dokumentasjon.

For produkter hviler ansvaret for oppfyllelse av tekniske krav på produsent og dennes representant. Produsent og dennes representant skal sørge for at egenskapene til produktet dokumenteres. Representant for produsent vil typisk være importør eller forhandler av produktet. I de tilfeller hvor ansvarlige foretak bestiller produkter direkte fra produsent, vil foretaket i denne sammenheng betraktes som produsentens representant. Dette følger av pbl § 77 og TEK kap. V.

For byggverket som helhet ligger dokumentasjonskravene på aktørene med ansvarsrett i byggesaken. Offentligrettslig ansvar for å oppfylle både tekniske krav og dokumentasjonskrav i byggeprosjekter er sammenfallende og inndeles i 5 funksjoner; ansvar-

lig søker, ansvarlig prosjekterende, ansvarlig kontrollerende for prosjekteringen, ansvarlig utførende og ansvarlig kontrollerende for utførelsen.

For produkter innebærer ansvarsretten å påse at de produkter som inngår i byggverket, oppfyller dokumentasjonskravet i TEK kap. V, at de dokumenterte egenskapene er på et tilfredsstillende nivå og at produktet derved innehar forskriftsmessig kvalitet. Videre må foretaket påse at produktet er egnet for tiltaket, at det blir innbygget på en tilfredsstillende måte, og at byggverket som helhet oppfyller de krav som stilles. Ansvarlig foretak skal ha et styringssystem etter GOF kap. II, som blant annet skal sørge for dette. Ansvar påhviler det foretaket som definerer eller bestiller produktet – ansvarlig prosjekterende eller ansvarlig utførende.

Alle oppgaver i et tiltak skal være belagt med ansvar. Det er fullt mulig å fordele ansvaret for de enkelte arbeidsoppgaver på forskjellige aktører i en byggesak. I forhold til produkter er det imidlertid viktig å være klar over at man ikke kan begrense ansvaret til kun å omfatte montering av produktet. Det offentligrettslige ansvaret for at produktet som helhet medvirker til at byggverket tilfredsstiller plan- og bygningslovgivningens krav, skal være ansvarsbelagt.

3. Ansvarlig prosjekterende og kontrollerende

Den ansvarlig prosjekterende er ansvarlig for at valg av løsninger, herunder også valg av produkter, innen sitt ansvarsområde tilfredsstiller relevante krav og vilkår i plan- og bygningslovgivningen. Dette skal defineres, synliggjøres og oppfylles i prosjekteringen, jf GOF § 8 nr. 2 a. Velger ansvarlig prosjekterende spesifikke produkter, må han altså være særlig oppmerksom på at prosjekteringsgrunnlaget/ monteringsanvisningen som oversendes utførende, er fullstendig. Utførende skal ikke måtte foreta noen form for prosjektering selv.

Det er viktig å være oppmerksom på at innbyggingen av produktet i enkelte tilfeller kan få konsekvenser for oppfyllelse av myndighetskrav. Dette skal være avklart i prosjekteringsgrunnlaget/ monteringsanvisningen.

Ansvarlig kontrollerende for prosjektering er bl.a ansvarlig for å avdekke om valgte løsninger er i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold

av plan- og bygningslovgivningen, og at det foreligger dokumentasjon som bekrefter dette. Ansvarlig kontrollerende skal kontrollere at ansvarlig prosjekterende har oppfylt sin plikt og valgt lovlig produkt.

Produsentens deklarasjon må alltid undersøkes for å påse at produktet kan og blir brukt slik det er forutsatt av produsent og eventuelt produktgodkjenning. Dette skal fremgå av ansvarlig foretaks prosjektdokumentasjon og skal kunne dokumenteres ved tilsyn.

De ansvarlige foretakene må også være klar over at CE-merking eller annen dokumentasjon ikke innebærer at produktet nødvendigvis er egnet til bruk i alle byggverk. Det må derfor undersøkes om produktet har dokumenterte egenskaper på et tilfredsstillende nivå i forhold til tiltaket og regelverket, før man tar produktet i bruk.

Det er produktet som helhet som skal dokumenteres. Dokumentasjon for hver enkelt komponent i et produkt er ikke tilstrekkelig.

4. Ansvarlig utførende og kontrollerende

Som oftest angir ansvarlig prosjekterende i prosjekteringsgrunnlaget kun ytelsesnivået som skal oppfylles. Ansvarlig utførende går så til innkjøp av et produkt som foretaket mener vil tilfredsstille kravene i prosjekteringsgrunnlaget og plan- og bygningslovgivningen for øvrig.

Ansvarlig utførende vil være ansvarlig for at valgte produkt er i samsvar med krav i eller i medhold av plan- og bygningsloven og at dette kan dokumenteres. Dette skal defineres og synliggjøres i prosjektdokumentasjonen, jf GOF § 8 nr. 3 b.

Ansvarlig kontrollerende for utførelsen er bl.a ansvarlig for å avdekke om valgte produkt er i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven og at det foreligger dokumentasjon som bekrefter dette.

Det er viktig å være oppmerksom på at innbyggingen av produktet i enkelte tilfeller kan få konsekvenser for oppfyllelse av myndighetskrav. Dette skal være avklart i prosjektdokumentasjonen.

Produsentens deklarasjon må alltid undersøkes for å påse at produktet kan og blir brukt slik det er forutsatt av produsent og eventuelt produktgodkjenning.

ning. Dette skal fremgå av ansvarlig foretaks prosjektdokumentasjon og skal kunne dokumenteres ved tilsyn.

Er det eksempelvis benyttet produkt med sertifikat fra et TKO eller teknisk godkjenning fra et godkjenningsorgan, må ansvarlig utførende være særlig oppmerksom på følgende:

- produktet som brukes er det samme produktet som sertifikatet er utstedt for (samme serienummer)
- de krav til montasje/installering som er avgjørende for at produktet i praksis skal fungere som forutsatt, blir etterfulgt.

Når det gjelder bruk av våtromsmoduler, må man f.eks. være oppmerksom på at de ikke plasseres slik at det umuliggjør oppfyllelse av kravet i TEK § 9-5 med hensyn til lett utskiftbarhet, vannskadesikker løsning og at lekkasjer skal oppdages raskt. I tillegg må mulighet for innpassing av toalett for rullestolbrukere være ivarettatt jf TEK § 10-32. Dokumentasjon på ovennevnte skal fremgå av prosjektdokumentasjonen og skal kunne fremlegges ved eventuelt tilsyn.

5. Kommunens tilsyn

Bygningsmyndighetene skal se til at plan- og bygningslovgivningen blir overholdt i kommunen. Bygningsmyndighetene skal føre tilsyn med at aktørene oppfyller den forpliktelsen de har påtatt seg overfor det offentlige, både i forhold til kvalitet, dokumentasjon oa.

Bygningsmyndighetenes rett og plikt til å føre tilsyn følger av pbl § 10-1. Eventuelle forpliktelser eller ansvarsfraskrivelser som følger av kontrakt, er bygningsmyndighetene uvedkommende.

Kommunen har tilsynsplikt ved mistanke om at tiltaket ikke utføres i samsvar med bestemmelser i plan- og bygningslovgivningen. Kommunens rett og plikt til å føre tilsyn er meget omfattende. Pbl § 10-1 gir kommunen stor frihet og legger ingen føringer verken for hva det kan føres tilsyn med, hvordan tilsynet skal gjennomføres eller når tilsyn kan gjennomføres.

Tilsynet har som formål å se til at tiltaket ikke strider mot bestemmelser i eller i medhold av plan- og bygningsloven. Tilsynet må derfor rette fokus der kommunen finner det mest hensiktsmessig i den konkrete saken. Dette kan eksempelvis være på

dokumentasjon, valgte løsninger eller faktisk utførelse. Kommunen skal imidlertid ikke angi forslag til løsninger. Det ligger til de ansvarlige foretak.

Tilsyn kan føres på ethvert tidspunkt i byggesaken og også etter at ferdigattest er gitt. Dersom det avdekkes forhold i strid med plan- og bygningsloven etter at ferdigattest er gitt, vil det bl.a. kunne være grunnlag for å omgjøre ferdigattesten etter forvaltningslovens § 35 første ledd, bokstav c.

Eventuelle pålegg eller sanksjoner fra bygningsmyndighetene rettes mot det foretak som har påtatt seg ansvarsrett og gjennom ansvarsretten forpliktet seg til at tiltaket skal oppfylle kravene i plan- og bygningslovgivningen. Hvor det råder uklare ansvarsforhold, eksempelvis hvor det viser seg vanskelig å ta i bruk sanksjoner overfor et foretak grunnet opphør av driften, konkurs mm., kan kommunen rette henvendelser og sanksjoner til tiltakshaver som den subsidiært ansvarlige. Formålet med sanksjonene er å oppnå at byggverket skal oppfylle de minimumskrav som stilles i regelverket.

Kommunen er bygningsmyndighet i konkrete byggesaker. Kommunen er derfor tilsynsmyndighet i byggesaker og skal se til at konkrete byggeprosjekter overholder plan- og bygningsloven. Kommunen som bygningsmyndighet kan ikke reagere direkte overfor produsent av et produkt, men må forholde seg til aktørene i byggesaken, eventuelt tiltakshaver.

Der kommunale bygningsmyndigheter avdekker produkter med manglende eller mangelfull dokumentasjon, skal dette innrapporteres til Statens bygningstekniske etat. Statens bygningstekniske etat utøver markedskontroll med produkter og kan reagere overfor produsenter, forhandlere og importører.

Kommunens tilsyn vil gjerne i utgangspunktet være rettet mot dokumentasjonen som foreligger i byggesaken. Finner kommunen at det ikke i tilstrekkelig grad er dokumentert at krav i eller i medhold av plan- og bygningsloven er oppfylt, kan ytterligere dokumentasjon kreves fremlagt. Dokumentasjonen som fremlegges ved tilsyn, må være systematisert slik at det er mulig å bekrefte om resultatet er i samsvar med tillatelser eller bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven. Kommunen har ikke ansvaret for å dokumentere/bevise at det foreligger mangler i den enkelte byggesak.

6. Konsekvenser av mangelfull dokumentasjon

Bruk av sanksjoner

Avdekker kommunens tilsyn feil bruk av produkter eller at produktdokumentasjonen i tiltaket er mangelfull eller helt mangler, dvs at det er benyttet produkter som det ikke kan fremlegges tilstrekkelig dokumentasjon for, vil kommunen kunne iverksette sanksjoner i medhold av pbl kap. XIX. Formålet med sanksjonene i plan- og bygningslovgivningen er å få byggverkene i samsvar med regelverket.

Kommunen har med hjemmel i pbl § 113 anledning til å gi pålegg. Dersom et produkt er mangelfullt eller har mangelfull dokumentasjon, kan det eksempelvis gis pålegg om å fjerne produktet fra byggverket. Dersom det ikke foreligger mistanke om at produktet er mangelfullt, men det mangler dokumentasjon etter TEK kap. V, vil det kunne være tilstrekkelig å gi pålegg om å fremlegge rett dokumentasjon.

Kommunen kan fastsette tvangsmulkt for å få gjennomført pålegg, jf pbl § 116a. Tvangsmulkten kan fastsettes samtidig med pålegget. Tvangsmulkt kan fastsettes som et engangsbeløp og/eller løpende, inntil pålegget er etterkommet. Tvangsmulkt inndrives av kommunekassereren.

Dersom pålegg ikke etterkommes, kan kommunen utferdige forelegg etter pbl § 114. Forelegg får samme virkning som rettskraftig dom dersom søksmål ikke er reist innen 30 dager.

Både forelegg og rettskraftig dom kan tvangsfullbyrdes av kommunen for regning av den dette er rettet mot, jf pbl § 115.

Tilbaketrekking av ansvarsrett i byggesaken

Kommunen kan trekke tilbake ansvarsretten når det ansvarlige foretak i vesentlig grad har unnlatt å ivareta sin funksjon eller har unnlatt å følge pålegg fra kommunen. Tiltakshaver må da skaffe et nytt foretak som må søke ansvarsrett for gjenstående oppgaver.

Ferdigattest

Det skal fremgå av kontrolldokumentasjonen at kravet til produktdokumentasjon er oppfylt. Kan verken prosjekterende, utførende eller kontrollerende bekrefte og dokumentere at valgte løsninger og

produkter er i overensstemmelse med regelverket, vil heller ikke grunnlaget for kontrollerklæring være til stede.

Foreligger ikke kontrollerklæringer som viser at tiltaket er fullført og kontrollert, vil kommunen ikke kunne utferdige ferdigattest, jf pbl § 99 nr. 1.

Ferdigattesten markerer bygningsmyndighetenes avslutning av byggesaken. For å kunne utferdige ferdigattest, må alle vilkår være oppfylt, herunder også dokumentasjon.

Manglende eller mangelfull dokumentasjon av et produkt vil ikke nødvendigvis innebære at det ikke kan gis midlertidig brukstillatelse. Kommunen kan innvilge midlertidig brukstillatelse der tiltaket har mangler av mindre vesentlig betydning. Hvorvidt utilstrekkelig produktdokumentasjon er å anse som en slik mangel, må ta utgangspunkt i produktets betydning for tiltaket og avgjøres konkret i hvert enkelt tilfelle. Midlertidig brukstillatelse skal inneholde en frist for retting av forholdet. Brukstillatelsen bortfaller ved utløpet av fristen. Dersom forholdet ikke er rettet, kan bygget ikke lenger lovlig brukes.

Sikkerhetsstillelse

Kommunen kan gi midlertidig brukstillatelse med krav om at det fremlegges tilfredsstillende dokumentasjon av valgte løsninger eller produkt. Kommunen skal i den forbindelse sette en frist for fremleggelse av slik dokumentasjon. I forbindelse med midlertidig brukstillatelse har kommunen også hjemmel til å kreve sikkerhetsstillelse (bankgaranti) for at mangler blir rettet, jf pbl § 99 nr 2.

Omgjøring av midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest

Dersom det i ettertid avdekkes brist i dokumentasjonen av produkter, vil dette kunne innebære at brukstillatelse eller ferdigattest er utferdiget på uriktig grunnlag. Kommunens vedtak vil kunne være ugyldig og omgjøres etter forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

Innrapportering til Statens bygnings-tekniske etat som markedskontrollør

Der det avdekkes produkter med manglende eller mangelfull dokumentasjon, skal dette innrapporteres til Statens bygnings-tekniske etat, som utøver markedskontroll med produkter.

Innrapportering av sentralt godkjente foretak til Statens bygningstekniske etat

Har ansvarlig foretak sentral godkjenning, skal Statens bygningstekniske etat gis beskjed. Foretaket kan da risikere å miste den sentrale godkjenningen.

Straffansvar

Plan- og bygningsloven kap. XVIII inneholder bestemmelser om straffansvar. Straffansvaret omfatter både uaktsom og forsettlig overtredelse av plan- og bygningsloven. Straff ilegges av påtalemyndigheten etter anmeldelse fra plan- og bygningsmyndighetene. Nedenfor nevnes enkelte bestemmelser som er særlig aktuelle for produkter.

Det følger av § 110 nr. 1 at det er straffbart å prosjektere og utføre tiltak i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven når dette kan føre eller har ført til personskade eller vesentlig materiell skade.

Det er straffbart å sette CE-merke på et produkt uten at forutsetningene er tilstede, jf § 111 nr. 2. For øvrig er det straffbart å ikke gi de opplysninger til tilsynsmyndigheten som anses nødvendig, eller unnlate å gi tilsynsmyndigheten tilgang til produkt, areal eller annet område. Medvirkning til omsetning av slikt produkt straffes tilsvarende.

Det er ifølge § 112 nr. 1 straffbart å ikke oppfylle krav formulert som påbud og forbud i plan- og bygningsloven og TEK, eksempelvis krav om dokumentasjon av produkter. Det er også straffbart å ikke etterkomme særskilt pålegg gitt med hjemmel i slik bestemmelse, jf nr. 2.

Det er straffbart å utføre kontroll av et tiltak i strid med de bestemmelser som er gitt om dette, jf § 110 nr. 6.

Det følger dessuten av pbl § 110 nr. 7 at det er straffbart å gi uriktige eller villedende opplysninger til plan- og bygningsmyndighetene.

7. Markedskontroll

Der det avdekkes produkter med manglende eller mangelfull dokumentasjon, skal dette innrapporteres til Statens bygningstekniske etat, som utøver markedskontroll med produkter.

Statens bygningstekniske etat er utpekt av departementet som tilsynsmyndighet for produkter til byggverk, jf pbl § 77. Statens bygningstekniske etat kan reagere overfor produsent eller dennes representant og eksempelvis gi pålegg om stans i omsetning av et produkt eller gi pålegg om å kalle tilbake produkter fra markedet.

Markedskontroll utøves på bakgrunn av innrapporteringer fra bransjen, bransjeorganisasjoner, kommunale bygningsmyndigheter oa.

Spørsmål om produktdokumentasjon kan rettes til

Statens bygningstekniske etat

Tlf: 22 47 56 00

Epost: be@be.no.

Brev: PB 8742 Youngstorget, 0028 Oslo

Ordliste

Europakommisjonen

Kommisjonen er Fellesskapets utøvende, saksforberedende og kontrollerende organ. Kommisjonen spiller en sentral rolle i regelutformingene i EU.

Mandat

Bestilling fra Europakommisjonen til CEN eller EOTA om å utarbeide henholdsvis harmonisert standard eller retningslinjer for europeisk teknisk godkjenning.

CEN

Europeisk standardiseringsorganisasjon. Medlemmer av CEN er de nasjonale standardiseringsorganene i EU samt Norge, Island, Sveits og Tsjekkia. I Norge er Standard Norge medlem av CEN.

EOTA

Europeisk organisasjon for teknisk godkjenning. I Norge er SINTEF Byggforsk medlem av EOTA.

hEN

Standard utarbeidet av CEN etter mandat fra Kommisjonen.

ETA

Teknisk vurdering for spesifikke byggprodukter, og gir grunnlag for CE-merking. ETA skal i henhold til byggevaredirektivet anvendes når produktet ikke kan CE-merkes på grunnlag av en harmonisert produktstandard.

Utpekte tekniske kontrollorganer

Teknisk kontrollorgan er utpekt av nasjonale myndigheter for tredjepartskontroll ved attestering av samsvar med tekniske spesifikasjoner. Organ kan utpekes for sertifisering, inspeksjon og/eller prøvning. Disse notifiseres til kommisjonen av nasjonale myndigheter og kalles derfor også notifiserte organ.

Attestering av samsvar

Dokumentasjon på at byggevaren er i samsvar med hEN, ETA eller, der dette ikke foreligger, andre anerkjente standarder mm. etter system som angitt i kommisjonsvedtak for produktgruppen.

